

Wstęp 9

Rozdział I

Prawo do ochrony zdrowia: prywatna czy wspólna sprawa 15

1. Natura i specyfika problemu, istotne pytania 15
2. Nowe uwarunkowania w ochronie zdrowia. Znaczenie praw człowieka w sferze relacji państwo–obywatel 22
3. Prawa socjalne a zdrowie i jego rozumienie w regulacjach prawa międzynarodowego i ustawach konstytucyjnych. 25
4. Zdrowie a prawa człowieka, miejsce w prawie międzynarodowym publicznym 29
5. Prawo do zdrowia w świetle ogólnych zasad konstytucyjnych i praw socjalnych 35
6. Konstytucyjne zasady dotyczące zdrowia. Zapisy sformułowane pośrednio i w sposób bezpośredni 39
7. Zasady dotyczące zdrowia w perspektywie populacyjnej 43

Rozdział II

Naruszenia praw konstytucyjnych, niekonstytucyjność ustawy systemowej 47

1. Skarga konstytucyjna a prawo do ochrony zdrowia 47
2. Niekonstytucyjność ustawy systemowej z 2003 roku – podstawowe zarzuty wniosku 51
3. Stanowiska właściwych organów i udziałowców w przedmiocie niekonstytucyjności ustawy o ubezpieczeniu w Narodowym Funduszu Zdrowia 57
  - 3.1. Opinia Prokuratora Generalnego 58
  - 3.2. Stanowisko rządu: Prezesa Rady Ministrów i Ministra Zdrowia 62
  - 3.3. Stanowisko Prezesa Narodowego Funduszu Zdrowia 65
  - 3.4. Stanowisko Marszałka Sejmu RP. Wykładnia autentyczna przepisów ustawy 68
  - 3.5. Wnioski z przedstawionych stanowisk w kwestii niekonstytucyjności ustawy o ubezpieczeniu zdrowotnym 70

Rozdział III

Wyrok Trybunału Konstytucyjnego – główne problemy i skutki dla systemu ochrony zdrowia 73

1. Podstawy orzeczenia, zakres postępowania 73
2. Szczególne znaczenie ochrony godności człowieka, związek z prawem do życia i art. 68 konstytucji 75
3. Obowiązek władz publicznych utworzenia i rozwijania powszechnego systemu ochrony zdrowia 79
4. Skutki społeczne i systemowe art. 68 konstytucji w ocenie trybunału. Równość dostępu 82
5. Wykładnia funkcjonalna zapisów ustawy, odesłanie do ustawy 87
6. Koszyk świadczeń gwarantowanych, definiowanie świadczeń standardowych i ponadstandardowych w świetle orzeczenia TK 89
7. Problem naruszenia zasady państwa prawnego, ocena zgodności w kontekście rozwiązań systemowych w ochronie zdrowia 95
8. Funkcjonowanie NFZ jako podmiotu o statusie państwowej jednostki organizacyjnej w kontekście zarzutów niekonstytucyjności 97
9. Kompetencje nadzorczo-kontrolne nad działalnością NFZ a wzorzec konstytucyjny 100
10. Problem biurokratyzacji Narodowego Funduszu Zdrowia, zarzut braku instrumentów kontroli 103
11. Zasady państwa prawnego i wymogi przyzwoitej legislacji 104
12. Problemy kompetencyjne – skutki systemowe niewłaściwego rozgraniczenia kompetencji w przepisach ustawy 105
13. Kwestia definiowania pojęć kluczowych: nieokreśloność i wieloznaczność przepisów 106
14. Skutki prawne i systemowe dla ochrony zdrowia w świetle orzeczenia TK 110
15. Wnioski podsumowujące zasadnicze tezy wyroku TK. Fundamentalne znaczenie wyroku TK dla systemu ochrony zdrowia 111

Rozdział IV

Wątpliwości co do podstaw orzeczenia TK, krytyka stanowiska trybunału – zdanie odrębne do wyroku 115

1. Uwagi ogólne dotyczące przyjętej podstawy, metody i zakresu badania niekonstytucyjności ustawy 115
2. Zarzuty dotyczące logiczności i spójności orzeczenia, problematyki funduszu celowego, jego kontroli i finansowania jako jednostki państwowej 120
3. Zarzuty w odniesieniu do nieustosunkowania się do wskazanych zarzutów, krótkiego czasu obowiązywania ustawy, nieuwzględnienia wszystkich wzorców i niezajęcia stanowiska ze strony zainteresowanych podmiotów 122
4. Krytyka „nowej formuły” orzeczenia TK, uwagi w kwestii kontroli parlamentarnej i społecznej w relacji do pojęcia koszyka świadczeń gwarantowanych 124
5. Uwagi w zakresie kwestii merytorycznych: strukturalne, organizacyjne i praktyczne aspekty uzasadnienia, przekroczenie normatywnej perspektywy oceny TK, kontekst polityczny 127
6. Skutki systemowe wyroku TK w ocenie autora zdania odrębnego, miejsce i znaczenie orzecznictwa dla funkcjonowania państwa 130
7. Wnioski końcowe, podsumowanie najistotniejszych argumentów zdania odrębnego 132

Rozdział V

Europejskie prawo do ochrony zdrowia – postulatywny standard czy realny pakiet uprawnień? Zasady UE a prawo krajowe – dyrektywa o prawach pacjenta w opiece transgranicznej 137

1. Podstawy formalnoprawne – geneza europejskiego prawa ubezpieczenia zdrowotnego, harmonizacja i Karta EKUZ w UE 137
2. Istota europejskiego podejścia. Charakter prawny EKUZ i uprawnienia z nią związane 141
3. Prawo do świadczeń poza granicami kraju: geneza przyjęcia dyrektywy o stosowaniu praw pacjenta w opiece transgranicznej, podstawy prawne, relacje wzajemne 144
4. Problemy stosowania dyrektywy w kontekście kryzysu, trudności systemowych i organizacyjnych. Perspektywy dla dyrektywy w UE 147
5. Podejście wspólnotowe, ewolucja w perspektywie historycznej i legislacja UE 151
6. Natura regulacji unijnych, katalog i specyfika norm, poziomy regulacji 154
7. Treść zasad wspólnotowych w zakresie zabezpieczenia społecznego i ochrony zdrowia, rola Wspólnoty, zasad i instytucji w perspektywie zmian podejścia do funkcji UE 158
8. Podstawowe warunki i zasady uzyskania świadczeń zdrowotnych na terenie krajów wspólnotowych. Koordynacja w ochronie zdrowia 162
9. Wpływ koordynacji na sytuację ubezpieczonych. Zasady dotyczące leczenia za granicą w kontekście rozporządzeń koordynacyjnych 168
10. Zróżnicowanie przedmiotowe zasad koordynacji – katalogi świadczeń należnych 171
11. Geneza aktualnego podejścia w UE, pogłębianie integracji, przyczyny przesunięcia aktywności UE w stronę spraw socjalnych 175
12. Wpływ orzecznictwa ETS na przyjęte w dyrektywie transgranicznej stanowisko. Kluczowe orzeczenia i ich wpływ na rozumienie praw pacjentów w UE 177
13. Najważniejsze orzeczenia w sprawach skarg pacjentów rozpatrywane przed ETS, opisy przypadków 181
14. Skutki orzecznictwa w sferze prawa do ochrony zdrowia i pacjentów przemieszczających się. Podstawowe zasady prawa precedensowego 185

Rozdział VI

Transgraniczna opieka zdrowotna w świetle regulacji i praktyki stosowania praw pacjentów. Uwarunkowania dyrektywy transgranicznej i perspektywy zmian 189

1. Uwarunkowania inicjatywy przyjęcia dyrektywy. Stanowiska państw członkowskich wobec perspektywy regulacji, główne problemy i argumenty 189
2. Proces przygotowania dyrektywy. Główne założenia i cele regulacji, projekty i etapy jej

uzgadniania 194

3. Wspólnotowe kryteria objęcia opieką transgraniczną, zasady i wymogi podmiotowe 196

4. Sytuacja pacjenta w trakcie leczenia za granicą, wpływ dyrektywy na status i uprawnienia 202

5. Perspektywy stosowania Dyrektywy „Pacjenci bez granic”, problemy i konflikty a skala potrzeb i możliwości systemowych, realne czy rzekome zagrożenia 208

6. Konkretyzacja zasad w praktyce stosowania wynikających z dyrektywy uprawnień pacjentów. Problematyka dostępu, racji systemowych i różnicowania uprawnień oraz świadczeń.

Podsumowanie 213

Bibliografia 219